

ధైర్య సాహస లక్ష్మి (వ్యాసం) - నారంశెట్టి ఉమామహేశ్వరరావు

“ధైర్య సాహస లక్ష్మి” అన్నారు పెద్దలు. “ధైర్యం ఉన్న చోట లక్ష్మి ఉంటుంది, సాహసం చేసిన వారిని అదృష్టం ఆశీర్వదిస్తుంది” అని భావం. నిజమే. భయపడి వెనకడుగేసే వాళ్ళకి విజయాలు దక్కవు. ధైర్యంగా ముందడుగు వేసే వాళ్ళకే అవకాశాలు, సంపదలు, విజయాలు దక్కతాయి. లక్ష్మి అంటే కేవలం డబ్బే కాదు. విజయం, కీర్తి, గౌరవం, సుఖం కూడా లక్ష్మీదేవి రూపాలే. అవన్నీ జీవితంలోకి రావాలంటే ధైర్యం, సాహసం కలిగి ఉండాలి.

పిల్లలూ ! ఇప్పటికీ మీకు అర్థమై ఉంటుంది . ఈనెల మనం తెలుసుకోబోతున్న అంశం ‘ధైర్య సాహసాలు పెంపొందించుకోవడం’ అని. మరి వివరంగా చదువుకుందామా?

ధీర స్థిర తత్వముల/
సారముతో మనుషులెదిగి సాధించవలెన్/
పేరైన జీవితమును /
ధారుణిలో తగిన యశము తద్ధిత బుద్ధిన్./

అన్నారు సినీ గీత రచయిత తుంబలి శివాజి. మానవుడు తన జీవితాన్ని గొప్పదిగా, పేరు పొందే విధంగా నిర్మించుకోవాలంటే ముందుగా ధైర్యం (ధీరత్వం), స్థిరత్వం వంటి గుణాలను సాధించాలని, ఈ గుణాలే మనిషిని ఉన్నత స్థాయికి తీసుకెళ్ళాయని, తద్వారా తగిన యశస్సు పొందగలడని, జీవితాన్ని సార్థకం చేసుకోగలడని పద్యం యొక్క భావం.

అందుకే ప్రతి ఒక్కరు ధైర్య సాహసాలు అలవరచుకోవాలి. బాలలు కూడ ఉన్నత స్థానాలకు చేరుకోవాలంటే వాళ్ళలో ధైర్యసాహసాలు అభివృద్ధి చేసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. ధైర్యంతో సమస్యలను ఎదుర్కొని, సాహసంతో కొత్త పనులు చెయ్యగలిగితే, పరిపూర్ణ వ్యక్తులుగా ఎదుగుతారు. మానవ జీవితం ఎన్నో ఒడిదుడుకులు, ఎదురుదెబ్బలు, అవాంతరాలతో నిండి ఉంటుంది. వీటిని దాటుతూ ముందుకు వెళ్ళాలంటే, ధైర్యసాహసాలు తప్పనిసరి. చిన్నప్పటినుండి వీటిని అభ్యాసం చేసినప్పుడే విజయాలు వరిస్తాయి.

కడలియలలు పైన బడెనేని జడువక /

శిరసు వంచెనేని చెదరిపోవు/

కాలమందు వచ్చు కష్టాలకొక త్రోవ /

కలదు యోచనమున తొలగిపోవు/

అని కవి దానా చెప్పినట్టు జీవితంలో ఎదురయ్యే కష్టాలు, కన్నీళ్లు సముద్రపు అలల లాంటివి. అవి వస్తుంటాయి, పోతుంటాయి. కష్టాలు వచ్చినప్పుడు ధైర్యంగా, వివేకంతో, సహనంతో వ్యవహరిస్తూ, సమయస్ఫూర్తితో పరిస్థితులను అర్థం చేసుకుని ముందుకు వెళ్ళినట్లైతే కష్టకాలం దాటిపోతుందని భావం.

నిజానికి ధైర్యం అనేది మనసులో వెలిగే కాంతివంతమైన దీపం. ఎంత చీకటి కమ్ముకున్నా ఆ వెలుగు ముందు నిలబడలేదు. ఎన్ని కష్టాలు తలెత్తినా ‘నేను చెయ్యగలననే’ నమ్మకం మనసులో కలిగితే

అదే నిజమైన ధైర్యం. ధైర్యం అంటే శత్రువుతో పోరాడటం మాత్రమే కాదు. తమలోని తప్పుల్ని అంగీకరించడం, సత్యం పలకడం, అన్యాయానికి ఎదురు నిలవడం.

ఒక పొదలో దాగిన పక్షి ఎగరాలనుకుంటే పడాల్సిన మొదటి అడుగు ధైర్యమే. గుండెల్లో భయాన్ని పారద్రోలి 'నేను ప్రయత్నిస్తా' అనే మాట పలికిన క్షణమే సాహసానికి దారి తీయిస్తుంది.

సాహసం అనేది కలలకిచ్చే రెక్క. అది మనసులో విత్తిన ఆశకు ఆకాశం చూపుతుంది. "ఇది కష్టమని అందరూ చెప్పినా, నేను చేస్తాను" అని ముందుకు వెళ్లే ఉత్సాహమే సాహసం. సాహసవంతుల కోర్కె మార్గాలు తెరవగలరు. వారి వల్లే విమానం, విద్యుత్, అంతరిక్ష యానం వంటి అద్భుతాలు సృష్టించబడ్డాయి. సాహసం చేస్తున్నప్పుడు కొన్ని సార్లు విఫలమైనప్పటికీ మళ్లీ లేచి నిలబడాలి. అలా చేసినట్లయితే సాహసం ఉన్న చోటు నుండే పురోగతి ఉద్భవిస్తుంది.

ధైర్యం అనే విత్తనం, సాహసం అనే నీరుతో కలిసినప్పుడు మొలిచేది విజయం అనే చెట్టు. ఆ చెట్టు నీడలో నిలిచిన ప్రతి ఒక్కరూ జీవితంలో ముందుకు సాగుతారు. ధైర్యం మనకు నిలబడటం నేర్పుతుంది, సాహసం మనకు నడవడం నేర్పుతుంది. రెండూ కలిస్తే మనం ఎగరడం నేర్చుకుంటాం!

"ఆపదలందు ధైర్యగుణ మంచిత సంపదలందు తాల్మీయున్/

భూపసభాంతరాళమున పుష్కల వాక్పతురత్వ మాజి బా/

హా పటుశక్తియున్ యశమునం దనురక్తియు విద్యయందు వాం/

ధా పరివృద్ధియున్ ప్రకృతి సిద్ధ గుణంబుల సజ్జనాళికిన్."/

అంటోంది భర్తూహరి సుభాషితం. ఆపదలు వచ్చినప్పుడు ధైర్యం, గొప్ప సంపదలు కలిగినప్పుడు ఓర్పు, రాజుల సభలో మంచి వాక్పాతుర్యం, యుద్ధంలో భుజబల పరాక్రమం, కీర్తియందు ఆసక్తి, విద్యను నేర్చుకోవాలనే గొప్ప కోరిక మొదలైనవి సజ్జనులకు పుట్టుకతో వచ్చిన సహజ గుణాలు అని పద్య భావం. సజ్జనులకు సహజంగా అట్టే ధైర్య గుణాన్ని సహజ గుణంగా అలవరచుకోవాల్సిన అవసరాన్ని తెలుపుతోంది సుభాషితం.

నిజమే. ధైర్యమే లేకపోతే జీవితంలో ముందుకు సాగడం కష్టం. ధైర్యాన్ని ప్రదర్శించే అవసరం సందర్భాన్ని బట్టి మారవచ్చు. ఒక్కో సందర్భంలో ఒక్కో రకమైన ధైర్యం పాటించాల్సిన అవసరం ఏర్పడుతుంది. కానీ అన్నింటికీ అవసరమైంది గుండె నిబ్బరం పాటించడం. అవేంటో తెలుసుకుందాం.

ప్రమాదాలు జరిగేటప్పుడు ఏర్పడే రక్తస్రావం, శరీరానికి కలిగే నొప్పిని భరిస్తూ పోరాడటం శారీరక ధైర్యాన్ని తెలుపుతాయి. రోడ్డు ప్రమాదాలు జరిగినప్పుడు ప్రయాణీకులకు, భూకంపాలు వంటి విపత్తులు కలిగినప్పుడు సాధారణ ప్రజలకు, విధి నిర్వహణలోని సైనికులు, అగ్నిమాపక సిబ్బంది, రక్షకభటులకు కూడ శారీరక ధైర్యం అవసరం.

ఎందరు కాదంటున్నా, ఎంతగా వ్యతిరేకించినా తప్పు జరిగినప్పుడు ఖండించడం, సత్యం వైపు నిలబడటం, అన్యాయాన్ని ప్రశ్నించడం మొదలైనవి నైతిక ధైర్యాన్ని తెలుపుతాయి. ఎప్పుడూ నిజమే చెప్పడం, బయటి వారైనా, దగ్గరి వారైనా తప్పు చేసినప్పుడు వారించడం, సమాజానికి హాని చేసేవారిని ఎదిరించడం మొదలైనవి నైతిక ధైర్యాన్ని తెలుపుతాయి.

ప్రయత్నంలో వైఫల్యం కలిగినా , ఆశించింది జరగకుండా నిరాశ పరిచినా నిజాయతీగా అంగీకరించి ముందుకు సాగడమే మానసిక ధైర్యం. పరీక్షల్లో తప్పినప్పుడు, ఇంటర్వ్యూలో ఉద్యోగం దొరకనప్పుడు, వ్యాపారం లేదా ఆస్తి విషయంలో పెద్ద నష్టం కలిగినప్పుడు మానసిక ధైర్యాన్ని కలిగి ఉండాలి.

సాధారణంగా పిల్లలు కొన్ని రకాల భయాలు మనసులో పెట్టుకుంటారు. బడిలో నిర్వహించే పఠన సామర్థ్య పరీక్షల విషయంలో ఎక్కువ భయం ఉంటుంది. వేదికలపై మాట్లాడాల్సి వచ్చినా, కొత్త స్నేహితులను ఎంపిక చేసుకోవడం విషయంలో కూడా బడిలో ఉన్నప్పుడు భయపడతారు. ఒంటరిగా ఉండటం, తోటివారి ఒత్తిడికి లొంగిపోవడం వంటివి ఇంట్లో, పాఠశాలలోనే కాకుండా కొన్నిసార్లు బయట ప్రాంతాల్లో ఎదుర్కొనే భయాలు.

చీకటిని చూసి జడుసుకోవడం, ఎత్తులోకి వెళ్ళినప్పుడు ఆందోళన చెందడం, కుక్క, పిల్లి వంటి పెంపుడు జంతువుల్ని చూసి భయపడి పరిగెత్తడం, దాక్కోవడం మొదలైనవి ఇంకో రకమైన భయాలు.

ఈ భయాలన్నీ కేవలం భయాలేనని, వాటిని ఎదుర్కొంటూ ధైర్యంగా ముందుకు సాగే వారు విజయాన్ని అందుకుంటారని, సాహసంతో ప్రయత్నించే వారు ప్రపంచానికి మార్గదర్శకులు అవుతారని, ధైర్యసాహసాలు పెంపొందించుకోవాలనే మాటను మనసులో పెట్టుకోవాలని పిల్లలకు బోధిస్తూ వారిలోని భయాలను తరిమేయాలి.

“అభయం సత్వ సంశుద్ధి” అంటుంది సనాతన ధర్మశాస్త్రం. ధైర్యవంతుని మనస్సు ఎప్పుడూ స్వచ్ఛంగా ఉంటుంది. అతడు ఎప్పుడూ నిజాయితీపరుడై ఉంటాడు. అలాంటి నిష్కళంకమైన మనస్సు, వ్యక్తికి ఆత్మబంధువు అవుతుంది. కాబట్టి ధైర్యం పెంచుకోవడం అవసరం.

పిల్లల్లోని భయాలను తరిమేసినప్పుడు లక్ష్యాలను సాధించే అవకాశాల శాతం పెరుగుతుంది. అయితే భయాలను అధిగమిస్తూ, ధైర్యాన్ని ఎలా పెంచుకోవాలో తెలిపే కొన్ని మార్గాలు పరిశీలిద్దాం.

1. నిజానికి భయం అడ్డంకి కానే కాదు. అది ఒక పరీక్ష అనుకోవాలి. దాన్ని ఎదుర్కొన్నప్పుడే లోపలి బలం తెలుస్తుంది. భయం వచ్చినప్పుడు పారిపోవడం కాదు, అడుగుడుగునా ఎదురు వెళ్ళడం నేర్చుకోవాలి. చిన్న చిన్న భయాలను జయించడం ద్వారా ప్రారంభించాలి. ఉదాహరణకు ముందుగా అద్దం ముందు మాట్లాడి, ఆత్మవిశ్వాసాన్ని పెంచుకున్న తర్వాత స్టేజి పైకి వెళ్లి మాట్లాడాలి.
2. చిన్న ప్రయత్నాలే పెద్ద విజయాలకు దారి తీస్తాయి. ప్రతి రోజు ఒక చిన్న సాహసాన్ని ప్రయత్నించాలి. కొత్త పదం నేర్చుకోవడం, ఒక కొత్త ఆలోచన రాయడం, కొత్త ఆటలు నేర్చుకోవడం, కొత్త స్నేహితులను చేసుకోవడం వంటి చిన్న చిన్న ప్రయత్నాలు ఆత్మ విశ్వాసాన్ని పెంచుతాయి.
3. తమలోని సామర్థ్యాలను గుర్తించడం, కొత్త నైపుణ్యాలు నేర్చుకోవడం ద్వారా ఆత్మవిశ్వాసం పెరుగుతుంది. ఆత్మ విశ్వాసాన్ని పెంచుకోవడం ద్వారా మానసిక ధైర్యాన్ని పొందవచ్చు.
4. వైఫల్యాన్ని అంగీకరించడం నేర్చుకోవాలి. కొన్ని సార్లు విఫలమైనంత మాత్రాన అదే చివరి ఫలితం కాదని గుర్తుంచుకోవాలి. ప్రతి వైఫల్యం ఒక పాఠం మాత్రమేనని, పొరపాట్లు అనేవి నేర్చుకోవడానికి, పైకి ఎదగడానికి నోపానాలుగా భావించడం, ఓటమిని చూసి భయపడకపోవడం నేర్చుకోవాలి. విత్తనం నేలలో కుళ్ళకపోతే మొలక రాదు! అలాగే మన తప్పులు కూడా మన ఎదుగుదలకు బాటలు వేస్తాయి.
5. ఎప్పుడూ నిజాన్ని మాట్లాడటాన్ని అలవాటు చేసుకోవడం ధైర్యవంతులు లక్షణం . నిజాయతీగా మాట్లాడుతూ ధైర్యం నిరూపించుకోవాలి.

6. అవసరమైనప్పుడు గురువులు, తల్లిదండ్రులు లేదా పెద్దల సహాయం అడగటానికి భయపడకపోవడం కూడా ధైర్యమే.
7. ధైర్యసాహసాలు చూపిన స్ఫూర్తి ప్రదాతల కథలు చదవడం వల్ల ధైర్యం పెరుగుతుంది. ఉదాహరణకు స్వాతంత్ర్య సమరయోధులు, క్రీడాకారులు, వ్యాపారవేత్తలు, పారిశ్రామికవేత్తలు, జాతీయ పురస్కార గ్రహీతలు మొదలైనవారు ..... వారి జీవితాల్లో ఎదురైన ప్రతికూలతలను ఎలా నెగ్గుకుని రాటుదేలారో వంటి విషయాలను స్ఫూర్తిగా తీసుకుని ప్రేరణ పొందుతూ ధైర్యవంతులు కావడం.
8. ఆరోగ్యం బాగుంటే మనసు ప్రశాంతంగా ఉంటుంది. ప్రశాంతమైన మనసు నుండే ధైర్యం ఉద్భవిస్తుంది. అందుకే వ్యాయామం, యోగా, ధ్యానం వంటి అలవాట్లు చేసుకోవడం అవసరం.

ధైర్యవంతులు కావడం వల్ల ఉపయోగాలున్నాయి. అవేంటో పరిశీలిద్దాం. ధైర్యం, సాహసం కలిగిన పిల్లలు భయం లేకుండా ఎదగడం వల్ల వ్యక్తిత్వ అభివృద్ధి సాధిస్తారు. వారిలో తమ పట్ల నమ్మకం పెరుగుతుంది. జీవితంలో నిర్దేశించుకున్న లక్ష్యాలను చేరడానికి కృషి చేస్తూ ఎదురైన సవాళ్లను దాటి కలలను నిజం చేసుకుంటారు. ధైర్యవంతులుగా ఉన్న వారిని సమాజం సులభంగా గుర్తించి గౌరవిస్తుంది. భయం నుంచి విముక్తి పొంది స్వేచ్ఛగా, సంతోషంగా జీవించవచ్చు. ధైర్యం ఉన్నవారు నాయకత్వం స్వీకరించి మంచి నాయకుడిగా ఎదగవచ్చు. సమాజంలో సానుకూల మార్పు తీసుకువస్తారు. ప్రతిబంధకాలను అధిగమించ గలుగుతారు. సమస్యలను సృజనాత్మకంగా పరిష్కరించ గలుగుతారు. జీవితంలో కోరుకున్న స్థాయికి ఎదిగే అవకాశం ఉంటుంది.

మరి నష్టము ఏమిటో చూద్దామా? ఏ మాత్రం ధైర్యం చెయ్యలేని వారు, కొత్తగా ఆలోచించలేని వారు జీవితంలో ఉత్సాహంగా ఉండలేరు. వాళ్ళ దగ్గరకి సంపద చేరదు.

నిజానికి సంపన్నులకు డిగ్రీలు తక్కువ ఉన్నా ధైర్యం, చొరవ ఎక్కువగా ఉంటుంది. ఆర్థికంగా ఎదగాలి అంటే రిస్క్ తీసుకునే తత్వం ఉండాలి. ఉద్యోగం వల్ల జీవితానికి భద్రత లభించవచ్చు. కానీ సంపన్నులు కాలేరు.

పిల్లల్లో ధైర్యసాహసాలు పెంపొందించడంలో తల్లిదండ్రులు మరియు ఉపాధ్యాయుల పాత్ర ఎంతో ఉంటుంది. అందుకు వారు చేయాల్సింది పిల్లలను ప్రోత్సహించడం, వారి ప్రయత్నాలను అభినందించడం ద్వారా ధైర్యాన్ని పెంచవచ్చు. అవసరమైతే, పిల్లలకు తక్కువ రిస్క్ ఉన్న చిన్న సాహస కార్యాలను చెయ్యనివ్వాలి. పిల్లలు భయపడినప్పుడు వారిని లోతుగా అర్థం చేసుకుని, మనస్ఫూర్తిగా మాట్లాడి, ధైర్యాన్ని నూరిపోయాలి. సాహసాన్ని ప్రోత్సహించేందుకు పబ్లిక్ స్పీకింగ్, చిన్న ప్రయాణాలు, టీమ్ వర్క్ వంటి పనులను చెప్పాలి. ఏవైతే సాధారణంగా వాళ్ళకి వాళ్ళుగా ప్రయత్నించరో అలాంటి పనులు చెయ్యమని చెప్పాలి. ధైర్యం, సాహసం గురించి చెప్పే కథలు, అనుభవాలు చదవడం, వీడియోలు చూడడం వల్ల పిల్లలు చాలా ప్రేరణ చెందుతారు.

“క్షుద్ధం హృదయ దౌర్బల్యం “ అంటుంది భగవద్గీత. భయం అల్ప మానస లక్షణం అనీ, భయం వల్ల అంతర్గత సామరస్యం ఉండదనీ , భయం వల్ల సంశయం , సంశయం వల్ల ద్వేషం, క్రమంగా పతనం ఏర్పడతాయని, భయాలను పారద్రోలాలని భావం. భగవద్గీతలో చెప్పిన విషయాన్ని బలపరుస్తూ ధైర్య, సాహసాలు చూపిన గొప్ప వారి కథలను తెలిపాయి పురాణాలు, ఇతిహాసాలు. వాటిలో కొందరి గురించి చదువుదాం.

రాక్షస రాజు హిరణ్యకశిపుని కుమారుడైన ప్రహ్లాదుడు శ్రీమహా విష్ణువును భక్తితో పూజించాడు. అది ఇష్టం లేని అతడి తండ్రి ఎన్నో రకాల శిక్షలు విధించినా, ప్రాణాపాయం కలిగే పరిస్థితులను కల్పించినా, భయం లేకుండా తన భక్తిని, నమ్మకాన్ని కొనసాగించాడు ప్రహ్లాదుడు. ఇది అతడిలోని ధైర్యానికి, నమ్మకానికి నిదర్శనం. ఉగ్ర నరసింహుణ్ణి ప్రసన్నుడిని చేసిన పసి బాలుడైన ప్రహ్లాదుని భయరహిత మనస్థితిని మనోహరంగా చిత్రించారు భాగవతంలో.

సవతి తల్లి మాటలతో బాధపడి, చిన్న వయసులోనే భగవంతుడిని వెతకడానికి దట్టమైన అరణ్యానికి వెళ్ళాడు ధ్రువుడు . అడవిలో ఏకాగ్రతతో తపస్సు చేశాడు. ఎటువంటి కష్టం వచ్చినా, భయంకరమైన జంతువులు ఎదురైనా భయపడకుండా తన లక్ష్యం కోసం నిలబడ్డాడు. కాబట్టి ధ్రువ తార అయ్యాడు. ధ్రువ మండలాన్ని ఏలుతూ వెలుగుతున్నాడు.

ఎర్రగా మండుతున్న సూర్యుడిని చూసి, తినే పండు అనుకుని ఆకాశానికి బాల్యంలోనే ఎగరడం, సీతాదేవిని వెతకడానికి లంకకు వెళ్ళడం, సముద్రాన్ని దాటడం, సంజీవని పర్వతాన్ని తీసుకురావడంలో ఎన్నో అడ్డంకులను ఎదుర్కోవడం, శక్తివంతమైన రాక్షసులను ఎదుర్కోవడం , అద్భుతమైన సాహసాలను ప్రదర్శించడంలో గొప్ప చతురత ప్రదర్శించాడు హనుమంతుడు. తన ప్రభువు రాముని పట్ల చూపిన అంకితభావం, అపారమైన బలం, ధైర్యం అద్భుతమైనవిగా వర్ణించింది రామాయణం .

మహాభారత యుద్ధంలో కౌరవులు పన్నిన పద్మవ్యాహంలోకి ప్రవేశించి , పద్మవ్యాహం నుండి బయటకు వచ్చే మార్గం తెలియకపోయినా, తన తండ్రి అర్జునుడు దూరంగా ఉన్నా, ఒక్కడే పద్మవ్యాహంలోకి ధైర్యంగా ప్రవేశించాడు అభిమన్యుడు. ఎంతో మంది మహారథులను ఓడించాడు. ఇది ఆయన వీరత్వానికి, సాహసానికి పరాకాష్ఠ.

ధైర్యానికి బలం అవసరం లేదు. అది శారీరక బలం మీద ఆధారపడి లేదు. అది మనస్సుకు సంబంధించినది. ధైర్యానికి ఆలంబన శారీరక బలం అయితే సింహం, పులి వంటి అడవి జంతువులు ప్రపంచాన్ని పరిపాలించి ఉండేవి. బలంలో వాటి ముందు సరిపోని మనుషులు బలమైన క్రూర జంతువులనే ఆడిస్తున్నారంటే కావాల్సింది బుద్ధి బలం , మానసిక ధైర్యం అని తెలుస్తోంది. శారీరక రూపం అవసరం లేదని, మానసిక ధైర్యం ఉండాలని గ్రహించాలి.

ధైర్యం వల్ల మనో నిశ్చయం, తద్వారా కార్యశీలత సాధ్యపడుతుంది. మానసిక అంతస్తులో వ్యక్తిగత నైపుణ్యాన్ని సార్థకం చేసుకోగల వాతావరణం సృష్టించుకోవడానికి ధైర్యం ఉండాలి. సమాజ పునర్వ్యవస్థీకరణ లో చెడును తుడిచి వేయాలన్నా , వ్యతిరేక శక్తులను అంతం చేయాలన్నా ధైర్యం ఉండాలి. ఈనాడు మనం అనుభవించే సుఖ సంతోషాలన్నీ ధైర్యవంతుల త్యాగఫలితాలే అని గుర్తుంచుకోవాలి.

ధీరతన్ పరతంత్ర దీనత్వమును బాపె
గాంధీ సుభాషుల గట్టి గుండె
అబ్దుల్ కలాం శాస్త్ర లబ్ధ ప్రతిష్ఠులై
ధీరత నద్దిరి దేశ ప్రగతి
ధీరత్వమున హిందు దేశపు రాజులు
త్యాగధనులు గాగ ధన్యులైరి
ధైర్య పరాక్రమ ధరణి భారత మాత
గురుపీఠ మెక్కెనా గుణము చేత

ఏ సమస్యలు వచ్చిన నెదురు నిలిచి
దక్కునట్టుల చేయును ధైర్య గుణము
బీరువేరీతి బడయును ప్రేయములన్ని
కాన ధైర్యము విడరాదు కలిమి సుమ్మి

ధైర్యం, ధీరత్వం అనే మహాగుణాలు వ్యక్తిగతంగానే కాక దేశ ప్రగతికి ఎంత అవసరమో పై పద్యంలో వర్ణించారు సినీ గీత రచయిత తుంటలి శివాజి.

సమస్యలు వచ్చినా భయపడకుండా వాటిని ఎదుర్కోవడమే నిజమైన ధైర్యం. కష్ట సుఖాలలో, అనుకూల ప్రతికూల పరిస్థితులలో కూడా ధైర్యాన్ని విడవకపోవడమే మనిషి యొక్క నిజమైన అలంకారం అని చెప్పినట్టు మన దేశ స్వాతంత్ర్యం కోసం ఎందరో మహనీయులు త్యాగాలు చేశారు. వారిలో కొందరు చూపిన ధైర్యం గురించి తెలుసుకుందాం.

బక్క మానిసి యని బట్టయు సగమని/
తెల్లదొరలు నింద లెల్ల మోప /

గంటువడక గుండె గాంధీజి నిలిచెర /

జాతి పితగ నాడు ఖ్యాతి పొందె!/
అని కవి దానా వర్ణించినట్టు సత్యం, అహింసా మార్గాలను అనుసరించిన మహా నాయకుడు

మహాత్మా గాంధీ. సత్యాగ్రహం, ఉప్పు సత్యాగ్రహం వంటి ఉద్యమాల ద్వారా బక్క పలచని మనిషైన గాంధీజీ ఎదురులేని బ్రిటీష్ సామ్రాజ్య పాలనకు వ్యతిరేకంగా నిరాయుధుడై పోరాడారంటే ఆయనలోని మనో నిబ్బరం, అంతులేని ఆత్మ విశ్వాసంతో కూడిన మనోధైర్యం కారణం.

వెరవలేదు మృత్యు శరములకెన్నడు /
బోసు జాతి కొరకు పోరుసల్పె /

వెరవలేదు మృత్యు కరములకును భగత్ /
సింగు నిజము దేశ సింగ మతడు /

సింగు నిజము దేశ సింగ మతడు /

అంటారు కవి దానా సుభాష్ చంద్రబోస్ , భగత్ సింగ్ ల ధైర్య సాహసాలను వర్ణిస్తూ.

రవి అస్తమించని బ్రిటీష్ సామ్రాజ్య అధినేతల గుండెల్లో రైళ్లు పరిగెత్తించి , వాళ్ళను గడగడ లాడించిన నేతాజీ సుభాష్ చంద్ర బోస్ “ ఆజాద్ హిందూ పౌజ్” స్థాపించాడు. ఆయన చూపిన ధైర్యం, తెగువ ప్రపంచ చరిత్రలో చిరస్థాయిలో నిలిచిపోయాయి.

యువ విప్లవకారుడు భగత్ సింగ్ , జాతీయ జాగృతికి కృషి చేసాడు. నిస్సహాయంగా ఉన్నవారిని చైతన్యవంతులను చేయడం ద్వారా బ్రిటీష్ ప్రభుత్వాన్ని గడగడలాడించాడు. ఉరికంటం ఎక్కినప్పుడు కూడా ఏ మాత్రం భయం చూపలేదు భగత్ సింగ్ .

బ్రిటిష్ వారికి వ్యతిరేకంగా గిరిజనులను ఏకం చేసి మన్యం ప్రాంతంలో పోరాడారు అల్లూరి సీతారామ రాజు. అపారమైన ఆయుధాలు, సైన్య బలమున్న బ్రిటిష్ పాలకులను ఎదిరించడానికి గిరిజనులకు నాయకత్వం వహించి, గెరిల్లా పోరాటంతో బ్రిటిష్ వారికి సవాలు విసిరారు.

కర్నూల్ నియోజకవర్గంలో బ్రిటిష్ అధికారులను ఎదిరించి ప్రజలకు ధైర్యంగా ప్రేరణ నిచ్చారు ఉయ్యాలవాడ నరసింహారెడ్డి.

ఆంధ్ర కేసరి బిరుదుతో ప్రసిద్ధి పొందిన టంగుటూరి ప్రకాశం పంతులు గారు ధైర్యానికి ప్రతీకగా నిలిచారు. సైనికుల తుపాకీలకు ఎదురొడ్డి నిలబడి గుండెను చూపి దమ్ముంటే కాల్చుకోమని ధైర్యంగా చెప్పిన గొప్ప ధైర్యశాలి ఆయన.

1857 సిపాయిల తిరుగుబాటు సమయంలో బ్రిటిష్ వారితో వీరోచితంగా పోరాడింది రాణి లక్ష్మీ భాయి. "నా ఝాన్సీని వదులుకోను" అని ప్రకటించి, తన బిడ్డను వీపున కట్టుకుని యుద్ధరంగంలో గుర్రంపై నిలబడి పోరాడిన సాహసమూర్తి ఆమె.

వీరందరిలో ఉన్నది దేశానికి స్వాతంత్ర్యం సిద్ధింపజేయాలన్న బలమైన లక్ష్యం.

“ధైర్యం అంటే ప్రమాదాన్ని గమనించకపోవడం కాదు . ప్రమాదం గమనించి జయించడమే ధైర్యం” అని పెద్దలు చెప్పినట్లు శౌర్యం చూపినవాడు శివాజీ. మొఘల్ సామ్రాజ్య విస్తరణను అడ్డుకుని, మరాఠా రాజ్యాన్ని స్థాపించిన చత్రపతి శివాజీ , వ్యూహాత్మక ధైర్యంతో, మొఘల్ మరియు బీజాపూర్ సైన్యాలను ఎదుర్కొన్నాడు. చిన్న సైన్యంతో గెరిల్లా యుద్ధాలు చేసి గొప్ప విజయాలు సాధించాడు.

“ ధైర్యం ఒక ఆయుధం. దాన్ని పట్టుకుంటే అసాధ్యాలన్నీ సుసాధ్యాలవుతాయి” అన్నట్లు ముహమ్మద్ ఘోరీని మొదటి తరైన్ యుద్ధంలో ఓడించిన పృథ్వీరాజ్ చౌహాన్ గొప్ప పరాక్రమశాలి. తన రాజ్యాన్ని, ప్రజలను రక్షించుకోవడానికి గొప్ప ధైర్యంతో యుద్ధం చేశాడు.

“ధైర్యం, వజ్ర సంకల్పం సద్గుణం లోని అంతర్గుణాలు” అని చెప్పినట్లు గొప్ప సంకల్పం మరియు స్వశక్తితో ఎదిగిన పారిశ్రామిక వేత్తలున్నారు.

రాజస్థాన్ కు చెందిన గిరిజన మహిళ రుక్మిణి కటారా, ఎన్నెన్నో ఆర్థిక, సామాజిక అడ్డంకులను అధిగమించి “దుర్గా ఎనర్జీ” అనే సొంత కంపెనీకి స్థాపకురాలిగా ఎదిగారు. రోజు కూలీగా ప్రారంభించిన ఆమె, ఐదేళ్లలోనే రూ.3.5 కోట్ల టర్నోవర్ సాధించారు. మరొక 50 మంది మహిళలకు ఉపాధి కల్పిస్తూనే , అనేక మంది మహిళలకు స్ఫూర్తిగా నిలుస్తున్నారు.

ప్రముఖ పారిశ్రామిక వేత్త ధీరూభాయ్ అంబానీ ఒక సాధారణ కుటుంబంలో జన్మించి, తన కృషి మరియు దూరదృష్టితో అగ్రశ్రేణి వ్యాపారవేత్తగా ఎదిగాడు. చిన్న వయసులోనే యెమెన్ లో ఉద్యోగం చేసి వ్యాపార ప్రపంచం గురించి నేర్చుకున్నాడు. భారతదేశానికి తిరిగి వచ్చి “రిలయన్స్ ఇండస్ట్రీస్” ను స్థాపించాడు. అతని దృఢ సంకల్పం, నూతన ఆలోచనలు మరియు సాధారణ ప్రజల్లో పెట్టుబడి సంస్కృతి పెంపొందించడం ద్వారా అతను విప్లవాత్మక మార్పు తీసుకొచ్చాడు. భారత పారిశ్రామిక చరిత్రలో అజరామరమైన స్థానం సంపాదించాడు.

ముంబయి లోని మురికివాడల్లో జీవితాన్ని ప్రారంభించిన కల్పనా సరోజ్ జీవితం ఒక ముళ్ల బాట. చిన్నారి పెళ్లి కూతురు సీరియల్ చూసినవారికి ఆ హీరోయిన్ పడిన కష్టాలు గుర్తుండే ఉంటాయి. ఈమె జీవితమూ అంతే. చిన్న వయసులోనే పెళ్లి జరిపించిన కల్పనకి అత్తారింట్లో ఎన్నో కష్టాలు ఎదురయ్యాయి. జీవితమంతా కష్టాలు భరిస్తూ బ్రతక కూడదని మొండి ధైర్యం తెచ్చుకుంది. ఆ నరక కూపం నుండి బయట పడింది. రియల్ ఎస్టేట్ వ్యాపారంతో జీవితాన్ని కొత్తగా ప్రారంభించి ఒక్కో ఇటుకా పేర్చుకుంటూ పద్మశ్రీ పురస్కారం పొందే స్థాయికి ఎదిగింది. కమాని ట్యూట్స్ మొదలైన కంపెనీల అధినేతగా 2000 కోట్ల టర్నోవర్ సాధించిన మహిళగా ఖ్యాతి గడించింది.

ఇవి స్వశక్తి , ధైర్యసాహసాలతో జీవితంలో ఉన్నత స్థానాలకు చేరుకున్న వారిలో కొందరు సాధించిన గొప్ప విజయాలు మాత్రమే . ఇవి ప్రతి తరానికి స్ఫూర్తిదాయకం .

ధైర్యం ఒక అలవాటు, నిరంతరం సాధన చేయాలి. ఎవరైనా సరే అనుకుంటే అద్భుతాలు చేయగలరు, కానీ మొదట ధైర్యంగా అడుగు ముందుకు వేయాలి.

"ధైర్యం అనేది గర్జించే సింహంలా కాకుండా, రోజు చివరిలో 'నేను మళ్ళీ ప్రయత్నిస్తాను' అని గుసగుసలాడే చిన్న గొంతులా ఉంటుంది" అని చెప్పినట్టు ఉద్వాస నిశ్వాసాల లాగానే ధైర్యాన్ని నిరంతరం ఒక శారీరక ధర్మంగా మార్చుకోవాలి . అప్పుడే భయం, పేరికితనం దరిచేరవు.

ధైర్యాన్ని, సాహసాన్ని పిల్లలు అభివృద్ధి చేసుకోవటం ద్వారా, వారిలోని భయాలను అధిగమించినట్లైతే జీవితంలో విజయాలు సాధించగలుగుతారు. తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయులు పిల్లలను నిరంతరం ప్రోత్సహిస్తూ, విశ్వాసాన్ని కలిగించాలి. ప్రతి బాలుడు/బాలిక తనలోని ధైర్యాన్ని, సాహసాన్ని వెలికి తీయగలిగితే, వారు సమాజానికి ఉపయోగపడే గొప్ప వ్యక్తులవుతారు. ధైర్యం , సాహసం కలిగిన పిల్లల సమాజ ప్రగతికి ప్రతిరూపం.

'ధైర్యమే వెల కట్ట లేని ఆభరణం' అని గుర్తించి ఆ గుణాన్ని అలవరచుకున్నాడు అనుకున్నది సాధించడంలో ముందడుగు వేస్తారు.

— ***** —

